

CAN Rapport 116

CANs rapporteringssystem om droger (CRD)

Tendenser andra halvåret 2008

Siri Nyström

CAN – en kunskapsbank i drogfrågor

CANs främsta uppgift är att tillhandahålla kunskap om alkohol, narkotika och andra droger. Detta görs bland annat genom biblioteket, trycksaker av olika slag, webbsidor, seminarier, kurser och konferenser.

CAN följer drogutvecklingen

CAN följer utvecklingen av bruk och missbruk av alkohol, narkotika och andra droger. CAN samlar in och sammanställer resultat från undersökningar, statistik och andra data, gör egna undersökningar och utredningar eller ger forskare i uppdrag att göra det.

© Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN)
1:a upplagan, 1:a tryckningen (1–270)
Omslag: Löwenberg Media
ISSN 0283-1198
ISBN 978-91-7278-221-1 (tryck)
URN:NBN:se:can-2009-4 (pdf)

Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning

Klara Norra Kyrkogata 34, Box 70412, 107 25 Stockholm

Tel: 08-412 46 00, fax: 08-10 46 41

E-post: can@can.se, hemsida: www.can.se

CANs rapporteringssystem om droger (CRD)

Tendenser andra halvåret 2008

Siri Nyström

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning

Rapport nr 116

Stockholm, 2009

Förord

Sedan 1985 har CAN samlat in data om förändringar i missbrukssituationen. Det har gjorts två gånger om året via rapportörer i ett 20-tal kommuner. År 2000 kompletterades urvalet och rapportörer tillkom inom alla länspolismyndigheter.

I sin roll som ansvarig myndighet för kontakterna med flera europeiska samarbetsorgan i narkotikafrågor har Statens folkhälsoinstitut upplevt ett ökat behov av tidig information om nya preparat och nya trender i drogutvecklingen. CAN och Statens folkhälsoinstitut har därför gemensamt utvecklat CANs tidigare regionala rapporteringssystem.

Under 2007 såg vi över CRD-systemet (CANs rapporteringssystem om droger) för att dels göra det mer lätthanterligt och dels få mer kompetenta tolkningar av insamlade data. Detta resulterade i att undersökningen numera begränsas till de 15 största kommunerna. För att få mer kvalificerade kommentarer samarbetar CAN nu med en kontaktperson i varje kommun. Liksom tidigare samlar CAN in data medan det är kontaktpersonens uppgift att summera situationen i sin egen kommun.

De lokala kontaktpersonerna är välkomna att redovisa/kommentera insamlade kommunuppgifter även på annat sätt än via sin medverkan i denna rapport.

Utöver de 15 största kommunerna deltar, liksom tidigare, en representant från vardera länspolismyndighet. Redovisningen från dessa har numera begränsats till att omfatta information om narkotikapriser och nya preparat.

Ett led i förändringen av CRD är att datainsamlingarna numera omfattar första respektive andra delen av ett kalenderår. Föreliggande rapport avser drogsituationen andra halvåret 2008.

Kontakt har tagits med NADIS (Nätverket för den aktuella drogsituationen i Skandinavien) när det förelegat oklarheter angående nya preparat. NADIS är en arbetsgrupp som tillkommit på initiativ av Statens folkhälsoinstitut och består av representanter från ett stort antal organ med ansvar inom narkotikaområdet.

Tidigare i år hade vi ett första möte med de kommunala kontaktpersonerna. Vi enades då bland annat om att en kort sammanfattning av de viktigaste resultaten i varje undersökning skall spridas till en bred krets av intressenter. Detta är den första rapport som kommer att summeras och ges en mer omfattande spridning.

Vi tackar alla rapportörer som bidragit med data till rapporten. Vi vill dessutom rikta ett speciellt tack till våra kommunala kontaktpersoner, som dels hjälpt oss med att uppdatera rapportörslistan och dels skrivit de lokala summeringarna.

Stockholm i maj 2009

Björn Hibell
Direktör

Innehåll

Inledning.....	5
Förändringar.....	5
Genomförande.....	6
Tolkningsproblem.....	7
Rapporter från de 15 kommunerna.....	8
Borås.....	8
Gävle.....	9
Göteborg.....	10
Helsingborg.....	12
Jönköping.....	13
Linköping.....	15
Lund.....	17
Malmö.....	18
Norrköping.....	20
Stockholm.....	22
Sundsvall.....	24
Umeå.....	25
Uppsala.....	27
Västerås.....	28
Örebro.....	30
Sammanställning av samtliga 15 kommuner.....	31
Länspolismyndigheterna.....	35
Nya droger.....	36

Inledning

Den 1 juli 1985 fick CAN regeringens uppdrag att följa drogutvecklingen i landet. I uppdraget ingick bland annat att utveckla ett regionalt rapporteringssystem. Målsättningen var att genom rapportörer i ett antal kommuner få en snabbare indikation på förändringar i missbrukssituationen än vad officiell statistik kan ge.

EU fattade 1997 beslut om ”Joint Action on the information exchange, risk assessment and the control of new synthetic drugs” vilket uppdaterades i maj 2005 och då vidgades omfattningen till att gälla samtliga nya psykoaktiva substanser. Besluten ålägger alla medlemsstater att utveckla ett rapporteringssystem för tidig upptäckt av nya syntetiska droger (Early Warning System). För att tillmötesgå detta ombildades CANs rapporteringssystem våren 2000 i samarbete med Statens folkhälsoinstitut (FHI).

Vid starten 1985 ingick 15 kommuner i ett strategiskt urval, som bestod av storstäder samt några kommuner av olika storlek relativt jämnt fördelade över landet. De tilläggsurval som gjordes senare medförde att 27 kommuner ingick i urvalsramen. Utöver kommunerna har uppgifter samlats in från landets 21 länspolismyndigheter.

Syftet med CANs rapporteringssystem om droger (CRD) är att tidigt upptäcka nya preparat och nya sätt att använda befintliga preparat samt att belysa var i landet och i vilka grupper som det sker förändringar i droganvändningen. Till detta kommer att det blivit ett sätt att belysa prisutvecklingen på olika preparat.

Uppgifterna samlas in genom att ett antal rapportörer besvarar en enkät med frågor om eventuella förändringar i drogsituationen och tillgången på olika preparat under en sexmånaders period. Dessutom finns öppna frågor om eventuella förändringar i grupper som använder droger, om förändringar i missbruksmönster samt en fråga om några nya narkotiska preparat förekommit. Rapportörerna skall endast lämna uppgifter utifrån kunskaper de fått genom sitt arbete på orten eller i regionen.

Rapporteringsperioderna i CRD har varit oktober–mars och april–september. Numera har rapporteringsperioden justerats till att gälla halvårsvis så denna insamling avser perioden juli till december 2008 och den förra insamlingen, perioden januari till juni 2008.

Antalet uppgiftslämnare ligger sedan förändringarna på drygt 150 stycken, rapportörerna är främst verksamma inom socialtjänsten, sjukvården, polisen, frivård/kriminalvård och frivilligorganisationer. Svarsprocenten brukar uppgå till ca 80–85% vid varje mättillfälle.

Förändringar

För att öka validiteten och effektiviteten i systemet fördes under 2007 diskussioner om hur det skulle kunna förbättras.

De två huvudsakliga problemen ansågs gälla antalet deltagande kommuner samt hur man skall tolka lokala data om drogutvecklingen.

När det gäller urvalet har det stora antalet deltagande kommuner gjort systemet otympligt. Därför bestämdes att antalet deltagande kommuner skulle begränsas till de 15 största. Detta gör att urvalskriteriet blir mer rationellt än tidigare. Det nya urvalet gör naturligtvis inte anspråk på att vara riksrepresentativt, men resultaten kan ändå, i motsats till tidigare, ses som representativa för någonting (det vill säga för de 15 största kommunerna).

Vad gäller tolkningen av lokala data har det varit svårt att på nationell nivå ge en tydlig och samlad bild av utvecklingen i de deltagande kommunerna. Ett mycket viktigt skäl till detta är att det krävs lokalkännedom för att kunna förstå och tolka situationen på en ort och en sådan kännedom finns oftast bara inom respektive kommun. Med anledning av detta har CAN inlett ett samarbete med en väl förankrad aktör i var och en av de femton största kommunerna, oftast den lokala drogsamordnaren.

Tanken är att CAN, liksom tidigare, skall sköta datainsamlingen och databearbetningen. Därefter får varje lokal kontaktperson uppgifter om hur de olika uppgiftslämnarna i kommunen har svarat och sedan gör den lokala kontaktpersonen en kort och översiktligt summering. Som ett led i detta finns möjlighet för vederbörande, när så anses lämpligt, att ta kontakt med vissa uppgiftslämnare för att följa upp vissa svar och inhämta kompletterande information.

Andra förändringar som gjorts är att två frågor tagits bort från föregående enkät samt att länspolismyndigheterna endast besvarar frågor om narkotikapriser och nya droger. En annan förändring är att data från kommunerna numera samlas in med hjälp av en webbenkät, i stället för postalt.

Genomförande

Undersökningen består av två olika datainsamlingar; en till rapportörer i de 15 största kommunerna och en till landets 21 länspolismyndigheter.

Datainsamlingen i kommunerna genomfördes som en webbenkät som skickades ut i slutet av mars. Sex rapportörer fick efter önskemål enkäten via posten. Svaren skulle sändas till CAN senast den 8 april och därefter började arbetet med att kontakta de rapportörer som ej svarat, slutdatum för detta var 22 april. Påminnelser sändes ut via mejl och efter det kontaktades de lokala kontaktpersonerna om vilka i deras kommun som ej svarat, för att de skulle kunna höra av sig och uppmana uppgiftslämnarna att svara.

Totalt skickades 155 enkäter ut varav sex stycken rensades bort i slutskedet. Av dessa plockades två stycken bort eftersom personerna var föräldralediga. En person hade slutat sin anställning, en var tjänstledig och ytterligare två fick aldrig enkäten då mejladressen inte stämde. Dessa sex respondenter borde aldrig varit inkluderade i datainsamlingen och rensades därför bort.

Totalt besvarades 124 av 149 enkäter. Anledningen till bortfallet på 25 rapportörer berodde bland annat på att rapportören ansåg sig ha bristande informationsunderlag denna gång, eller på grund av hög arbetsbelastning och tidsbrist. Svarsprocenten uppgick till 83%.

När datainsamlingen var över skickades svaren till kontaktpersonen för respektive kommun som sedan sammanställde resultaten under förutbestämda rubriker. I detta slutskede avslutade den lokala kontaktpersonen i Lund sin tjänst och därför är inte rapporten för Lund skriven av en lokal kontaktperson. Därefter skickades sammanställningarna till CAN för att dels ingå i rapporten och dels utgöra underlag för en övergripande sammanställning över samtliga kommuner som deltog i undersökningen.

Datainsamlingen som berörde landets länspolismyndigheter var en postal enkät som endast innehöll frågor om narkotikapriser och nya droger. Samtliga länspoliser förutom en fick enkäten via posten. Den som valde att inte få enkäten per post fick den via mejl och skickade även tillbaka den så. Frågeformulären skickades ut 11 februari och 20 av de 21 uppgiftslämnarna besvarade enkäten, svarsprocenten blev 95%.

Tolkningsproblem

En sammanvägning av svaren från en kommun som gäller förändringar i missbruket och tillgången på olika preparat är problematisk eftersom uppgiftslämnarna täcker olika delar av kommunen och att det därför kan förväntas att svaren delvis skiljer sig från varandra. Ett annat problem vid tolkning av resultatet är hur uppgiftslämnaren upplever en ökning eller minskning av missbruket.

Eftersom vissa uppgiftslämnare endast gjort en bedömning av läget i ett begränsat område, till exempel klienter inom en frivilligorganisation, en grupp dömda till skyddstillsyn eller ett socialdistrikt, kan det vara svårt att jämföra det med andra som bedömt ett helt annat område.

Vid tolkningen av svaren är det viktigt att hålla i minnet att frågorna är formulerade för att belysa förändringarna och inte omfattningen av bruket/missbruket. Undersökningen syftar således inte till att mäta nivån på missbruket. ”Ökning” eller ”minskning” säger ingenting om nivåer. Om ett preparat knappt förekommit tidigare i en kommun kan till exempel en ökning från en till sex missbrukare upplevas som stor, medan en ökning av antalet missbrukare av ett vanligare preparat från 100 till 120 inte upplevs som lika stor. Svaret ”oförändrat” kan betyda att det varit en ökning fram till förra mätningen och att missbruket legat kvar på samma höga nivå. Det kan också betyda att det var en minskning i förra undersökningen och att situationen är oförändrad sedan dess.

När det gäller redovisade förändringar föreligger sannolikt en risk för överrapportering av öknningar. Ett skäl är att det sannolikt är mer påtagligt när ett ovanligt preparat blir vanligare än när ett mer frekvent preparat börjar användas i mindre omfattning. Ett annat skäl är att det ibland kan vara svårt att anpassa bedömningen till just de sex månader som undersökningen avser. Ytterligare en aspekt är påståenden och rykten om missbruk som media ofta behandlar i termer av öknningar och risken att respondenter påverkats av detta i sina svar.

CRD ska ses som ett komplement till andra informationskällor, t ex regionala och nationella kartläggningar, de reguljära skolundersökningarna, andra drogvaneundersökningar samt statistik från polis, tull och övrigt rättsväsende. Eftersom data samlas in var sjätte månad från personer och institutioner som har stora kontaktytor, bör dock möjligheten att hitta tidiga indikationer på förändrade missbruksmönster eller nya preparat vara god.

Rapporter från de 15 kommunerna

De lokala rapporterna som följer, är skrivna av kontaktpersoner med lokalkännedom i varje kommun.

Borås

Åsa Skytt

Antal enkäter: 4

Antal besvarade enkäter: 4

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Alla respondenter i Borås uppger att rökheroinet har ökat. Tre av fyra respondenter uppger att missbruket av cannabis och även det tillfälliga narkotikamissbruket har ökat. Vidare uppger två respondenter att användningen av kokain har ökat, medan en uppger att det minskat. Tendenser finns också att kat, LSD, GHB och missbruk av sömnmedel/lugnande medel ökar.

Två av fyra respondenter uppger att missbruket av LSD och gruppen som injicerar heroin minskat. Vidare uppger en respondent att ecstasy och sniffning har minskat.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

En tydlig ökning av tillgång av cannabis och bensodiazepiner. Fler droger där tillgången har ökat är brunt heroin, kokain och GHB medan ecstasy och amfetamin har minskat.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

En oroande utveckling är att ett antal ungdomar i ålder 15–17 som använder cannabis ökar. Haschet har i stor utsträckning kommit tillbaka bland yngre och används ofta ihop med alkohol som partydrog.

Antalet omhändertagna enligt LOB bland yngre har ökat, särskilt flickor har blivit allt vanligare i rapporteringen vad gäller omhändertagande enligt LOB.

En respondent uppger att fler klienter med rökheroin som drog söker hjälp. Även gruppen unga vuxna söker hjälp i större utsträckning, då de har problem med både alkohol och andra droger.

Förändringar i missbruksmönstret

Det har blivit vanligare med en kombination av alkohol och bensodiazepiner eller morfinpreparat.

Nya droger

Ny drog är mephedron, vilken används mest av yngre som till synes har större benägenhet att experimentera med nya droger.

Förändringar i arbetssättet

Tillgängliga resurser för vård och boende av missbrukar på hemmaplan har ökat.

Angående narkotikalangningen har den blivit mer organiserad.

Gävle

Johnny Gustafsson

Antal enkäter: 5

Antal besvarade enkäter: 3

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Gävle är en stad där det framförallt används hasch och amfetamin. Vi kan se en ökning av haschanvändningen. Polisen rapporterar även en ökning gällande kokain och LSD. De övriga drogerna finns från och till. Smuggelspriten ökar och slår ut förekomsten av hembränt även bland ungdomar.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Tillgången på narkotika i Gävle är för närvarande god på de preparat som kännetecknas för staden. Vi kan se en ökning av hasch, kokain och LSD. Orsaken till att tillgången på narkotika är god kan bero på att vi inte har någon lokal gatulagningsgrupp i Gävle. Socialtjänsten har inte heller någon fältverksamhet detta gör att kunskapen om situationen och upptäckt av ungdomar som använder droger är dålig. Detta gör att risken att bli upptäckt är liten och spridningen bland ungdomar ökar.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Vi kan se en kraftig ökning bland pojkar 16 år som provat hasch. Detta kan leda till att flertal av dessa pojkar fastnar i ett haschmissbruk. Orsak till detta kan vara god tillgång på hasch, liten risk att upptäckas, tobaksrökningen har ökat med nästan 100% bland pojkar 16 år samt en ökning av förekomsten av vattenpipa.

Föräldraföreningen mot narkotika (FMN) har i kontakt med föräldrar fått intrycket av att amfetamin samt lugnande mediciner ökar bland tjejer i åldern 18–24 år.

De ungdomar som dricker alkohol dricker mycket. Tjejerna fortsätter att öka sin konsumtion som gör att de närmar sig killarnas. Ett positivt resultat är att vi i Gävle aldrig har haft så många pojkar i nian som aldrig druckit alkohol.

Förändringar i missbruksmönstret

Med den något bristande kunskapen om hur det ser ut på fältet kan vi inte se någon förändring i missbruksmönstret.

Nya droger

Det har inte inkommit några uppgifter om att det skulle florera några nya droger i Gävle för närvarande. Detta utesluter inte att det kan förekomma via internet.

Förändringar i arbets sättet

Vi har fortfarande ingen lokal gatulagningsgrupp hos polisen eller fältverksamhet inom socialtjänsten som gör att arbets sättet inte har förändras. Vi fortsätter att försöka få till ett bra samarbete mellan polis och socialtjänst när det gäller att tidigt upptäcka missbruk bland ungdomar. Det finns en arbetsgrupp från grundskolan, gymnasieskolan och socialtjänsten som ser över möjligheten att starta Örebromodellen i Gävle. Detta innebär att socialtjänsten skall vara mer aktiv i skolan om det finns misstanke om missbruk av narkotika eller alkohol hos någon elev. I detta samarbete skall även polisen vara med.

Just nu ökar efterfrågan för socialtjänstens öppenvård för ungdomar där man skall arbeta med rehabiliteringen på hemmaplan.

Övrigt

Problematiken är allvarlig då ungdomarna generellt signalerar ett ökat dåligt mående.

Göteborg

Annelie Petersson

Antal enkäter: 18

Antal besvarade enkäter: 14

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Det tunga respektive regelbundna narkotikamissbruket är oförändrat enligt de flesta respondenter. Missbruk av alkohol är det drogproblem som flest respondenter (sex av fjorton) anser ökar. Övriga åtta respondenter menar att alkoholmissbruket är lika vanligt nu som vid förra undersökningstillfället.

Fler ungdomar (yngre än 19 år) berusar sig regelbundet i dag än vid det föregående undersökningstillfälle, det menar fem av respondenterna. Det bekräftar den senaste drogvaneundersökningen, som visar att färre ungdomar dricker sig berusade men de som dricker gör det i högre grad än tidigare.

De flesta som besvarat enkäten upplever att användningen av de övriga drogerna är oförändrad jämfört med första halvåret 2008. Tre respondenter uppger emellertid att missbruk av kokain och GHB ökar. Något som har noterats även i föregående CRD-undersökningar.

De flesta respondenter (åtta av fjorton) har en oklar bild av katmissbruket medan tre uppfattar att missbruket är oförändrat.

När det gäller missbruk av sömnmedel och lugnande medel upplever två att användningen ökat medan tio menar att läget är oförändrat.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Tillgången på de flesta av drogerna uppges vara oförändrad. Det gäller bland annat hasch, marijuana, kokain och illegala bensodiazepiner. Amfetamin är den drog som flest respondenter (tre av fjorton) ser en minskad tillgång till.

Merparten av respondenterna saknar en klar bild av tillgången på vitt respektive brunt heroin. Övriga upplever att tillgången på heroin är oförändrad. Situationen avseende kat är oklar, elva respondenter uppger att de saknar en uppfattning om tillgången.

När det gäller tillgången på GHB menar två att tillgången ökat medan sex anser att läget är oförändrat. Sex respondenter uppger att de inte vet. Knappt en tredjedel ser en ökning av tillgången på bensodiazepiner, sju respondenter menar att tillgången är oförändrad. Tio respondenter svarar att de inte vet om tillgången av anabola steroider förändrats.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Två respondenter uppger att det har skett förändringar i narkotikamissbruket. Det är fler unga vuxna som söker vård än tidigare. En respondent uppger att det är fler missbrukare som röker ett preparat.

Fyra respondenter menar att det har skett förändringar i alkoholmissbruket bland vissa grupper. Bland annat fortsätter alkoholkonsumtionen bland unga tjejer att öka. Flickorna dricker sig berusade i yngre ålder och konsumerar mer alkohol än tidigare. Man ser också en ökning i alkoholkonsumtionen bland killar. En av respondenterna upplever att fler amfetaminmissbrukare även missbrukar alkohol.

Förändringar i missbruksmönstret

En respondent upplever att det har skett förändringar i missbruksmönstret. Rökning av mediciner, ofta narkotikaklassade, ökar. Respondenten anger också en mer utbredd överkonsumtion av ”psykofarmaka” i syfte att få en ruseffekt.

Nya droger

Fyra respondenter har under perioden stött på ett nytt preparat som de tidigare inte sett i missbruks-sammanhang: Det gäller mefedron och DOB samt läkemedelssubstansen zaleplon (Sonata) och lust-gas. DOB (4-brom-2,5-dimetoxiamfetamin) är en kemisk variant av amfetamin och Sonata används vid sömnbesvär.

Förändringar i arbetssättet

Fem respondenter uppger att arbetssättet förändrats. Någon upplever att det ges mer utrymme för ut-åtriktat arbete i dag. En av respondenterna ser en ökad efterfrågan av haschprogrammet. En av respon-denterna ser ett överbelägningsproblem på vårdavdelningen, något som tidigare varit ett undantag.

Övrigt

Tre av respondenterna uppger övrig information. En av dem upplever att fler ungdomar skaffar droger via nätet i dag än tidigare.

En av respondenterna ser ett hårdnat klimat mellan patienter. Hot om våld mot personal och medpati-enter ökar, det gör också oron bland patienterna.

En av respondenterna poängterar att socialtjänsten nu har fler hemmaplanslösningar.

Helsingborg

Gunilla Olsson

Antal enkäter: 7

Antal besvarade enkäter: 5

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Fler personer uppges ha missbrukat cannabis i olika former. Vidare syns en viss ökning av personer med ett tillfälligt narkotikamissbruk. Missbrukare av kokain, amfetaminliknande preparat, bensodiazepiner och anabola steroider har likaså ökat till viss del. En minskning av antalet personer som missbrukar syns i princip inte alls.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Tillgången till hasch och marijuana har ökat, vilket även till viss del gäller kokain, bensodiazepiner och anabola steroider. Enbart svartspriten tycks ha minskat något.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Missbruk av mefedron förekommer hos unga mellan 15–19 år. Det har även skett en viss ökning av anabola steroider i samma åldersgrupp.

I krogmiljö ter sig narkotikapåverkan accepterad i allt högre utsträckning av grupper med socialt välordnade liv.

Förändringar i missbruksmönstret

En koppling syns mellan kokain och anabola steroider då de ofta påträffas i samma miljöer.

I krogmiljön missbrukas mefedron på samma sätt som kokain och amfetamin.

Olika narkotikaprovas även av en del av de etablerade narkomanerna.

Nya droger

Mefedron, vilket används av framförallt unga som tror att det är lagligt.

Förändringar i arbetssättet

Betydande förändringar sker inom den polikliniska öppenvården, då haschavgiftningen tas bort. Vidare fick 70% av narkotikapoliserna vid ungdoms- och narkotikagrupperna i nordvästra Skåne inre tjänst. Slutligen nämns minskade resurser utifrån tung arbetsbelastning.

Reflektioner från alkohol- och drogsamordnaren

Liksom vid förra rapporten vill jag återkomma till den ökade rapporteringen av missbruk av cannabispreparat, vilket är oroväckande och angeläget att följa.

Jönköping

Marie Gustafsson

Antal enkäter: 8

Antal besvarade enkäter: 6

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Gällande tungt narkotikamissbruk bedömer fyra av sex respondenter att ingen förändring skett under de senaste 6 månaderna, de resterande två vet ej. Av regelbundet narkotikamissbruk ser man att en viss ökning har skett, två respondenter anser att det regelbundna missbruket ökat. När det gäller det tillfälliga narkotikamissbruket anser en respondent att missbruket har ökat medan fyra inte ser någon förändring alls.

Injicering av amfetamin verkar ligga på en oförändrad nivå medan man i användandet av amfetamin på annat sätt ser en liten ökning, då en av fem respondenter uppger detta. Denna ökning gäller även för ungdomar (<19 år) som regelbundet berusar sig och missbruket av heroin: rökningen verkar oförändrad medan det har skett en liten ökning gällande injicering. Även användandet av cannabis ser ut att ha ökat något.

Användandet av kokain, sniffning, LSD och missbruk av sömnmedel/lugnande samt alkohol ser ut att ligga på en oförändrad nivå.

Användandet av kat är något osäkert då fyra av sex respondenter svarat att de ej vet om användningen har ökat eller minskat. Resterande två svarar ingen förändring.

De droger som anses ha ökat mest i användandet de senaste sex månaderna är anabola steroider och användandet av GHB.

Ecstasy är den enda drog som man ser en liten minskning i.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Man ser att tillgången på kokain har ökat mest av alla droger. Även hasch, marijuana, brunt heroin samt GHB bedöms ha ökat något i tillgång. Tillgången på kat och anabola steroider är osäkert då de flesta svarar att de inte vet. En respondent anser att det har skett en minskning i tillgången av ecstasy. Vitt heroin, amfetamin, LSD, bensodiazepiner och svartsprit ligger på en oförändrad nivå.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Förändringar i narkotikamissbruket: Enligt den senaste ANT-undersökningen har andelen ungdomar som testat narkotika ökat från 8 till 12% i gymnasiets åk 2 och från 4 till 6% i åk 9.

Man uppger att det skett en ökning i antalet tjejer som testat narkotika.

Förändringar i alkoholmissbruket: Andelen regelbundna alkoholkonsumenter (dricker alkohol 1–2 ggr per månad eller oftare) har ökat något för såväl åk 9 som för gymnasiets åk 2.

Förändringar i missbruksmönstret

Man ser en förändring i missbruksmönstret och det gäller en ökad grupp intravenösa opiatmissbrukare i cirka 25-årsåldern.

Nya droger

Man har sett något enstaka fall av användningen av mephedron och jaba. Blandmissbrukare, som är orädda för nya preparat använder jaba och mephedrone (krabba). Jaba är i form av röda piller som tas oralt och smakar vanilj. Mephedron är i pulverform.

Förändringar i arbetssättet

Fyra fältsekreterare arbetar idag med särskild fokus på narkotika och kan använda en del av sin arbetstid inom detta område. Ambitionen är att öka upptäcktsrisken och att snabbt kunna slussa aktuella ungdomar till kommunens ungdomsbehandling.

Fler handläggare har utbildats i ASI och BSF (Beteende Samtal Förändring, ett motivationshöjande program). Man har börjat genomföra missbruksprogrammet PRISM (Programme for reducing individual substance misuse).

Övrigt

Man uppger att analyser från ungdomars urinprov, efter initiativ av kommunens familjebehandlare, visar att Spice har varit en vanlig drog under höst/vinter 08/09. Spice har cannabisliknande effekter och är ej narkotikaklassad.

Som ungdom så spelar man lite som på rysk roulett då man drogar. Man lägger flera olika preparat i en skål, blandar om och ser vad som händer.

Man finner det oroande att fler och fler ungdomar har en liberal inställning till hasch och marijuana. Att dessa droger ”inte är så farliga och kanske mindre farliga än alkohol”.

Kommentar till fråga 1: användningen av anabola steroider bland styrketränare förefaller vara mer utbrett än man tidigare förstått. Man upplever en ökning av spice i Värnamo bland andra generationens invandrare från Kosovo. Även en ökning av spice i Eksjö.

Linköping

Ulla Andersson

Antal enkäter: 8

Antal besvarade enkäter: 7

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Tre respondenter från polis och beroendekliniken uppger att det skett en ökning av cannabis företrädesvis bland ungdomar men även bland vuxna, det rapporteras vidare om en ökning av mephedron och metamfetamin. När det gäller regelbundet och tillfälligt narkotikamissbruk rapporteras en ökning. Det bör uppmärksammas att tre av respondenterna, från polisen och beroendekliniken, rapporterar om att det skett en ökning vad gäller heroin. Ökning avser både injicerat och rökt heroin och finns bland ungdomar och yngre vuxna.

Det rapporteras från två respondenter om en ökning av ungdomar som regelbundet berusar sig på alkohol samt en ökning av missbruk av alkohol bland vuxna. Flera av respondenter uppger att det inte skett någon förändring gällande nivå av droganvändning alternativt att man inte vet.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Vad gäller tillgång har en majoritet av respondenterna svarat vet ej och några har uppgett ingen förändring på frågan. En respondent har uppgett ökning av bland annat hasch, brunt och vitt heroin samt bensodiazepiner.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

När det gäller narkotikamissbruk rapporterar beroendekliniken om en ökning bland ungdomar i åldersgruppen 14–20 år.

Polisens respondent uppger att i gruppen ungdomar och unga vuxna har mefedron fått ett rejält fäste och att det finns flera säljare av mefedronet, både inom de etablerade missbruksleden men även genom internetbeställningar från enskilda.

Stadsmissionens respondent uppger en ökning av antalet yngre missbrukare som kommer i kontakt med deras verksamhet. Åldersgruppen är 25–35 år.

När det gäller förändringar av alkoholmissbruket uppger en respondent att äldre kvinnor med alkoholmissbruk tycks öka.

Två respondenter uppger vidare att unga flickor och unga kvinnor under 20 år ökar.

Förändringar i missbruksmönstret

Polisens respondent uppger att mefedronet och tramadol/tradolol har gjort att snortning av droger blivit än mer etablerat. Övriga respondenter har inte rapporterat om någon förändring av missbruksmönstret.

Nya droger

En respondent rapporterar om en ny drog fenazepam. Den används av flera ungdomar som köpt den via nätet.

Förändringar i arbetssättet

Respondenten från socialkontoret uppger att de försöker prioritera att arbeta med unga vuxna och att arbeta mer motiverande, trots att de har begränsat utrymme för det.

Från och med januari -09 erbjuds urinprovstagning på beroendekliniken för ungdomar i åldersgruppen 14–20 år en kväll i veckan, vilket är en utökning.

Polisens gatulangningsgrupp har tagits i anspråk för annan brottslighet samt för evenemang, vilket tar tid från GLGs ordinarie verksamhet.

Övrigt

En respondent uppger att snabb hantering vore önskvärd när det gäller att narkotikaklassa mephedron. För övrigt har ingen övrig information rapporterats.

Lund

Siri Nyström

Antal enkäter: 4

Antal besvarade enkäter: 4

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Överlag har uppgiftslämnarna i Lund svarat att de inte ser någon förändring eller att de inte vet hur drogsituationen ser ut. Samtliga respondenter svarade ”vet ej” vad gäller kat, LSD, GHB, sniffning samt anabola steroider. Tre uppgiftslämnare svarade att de inte sett någon förändring i det tillfälliga narkotikamissbruket samt för cannabisbruket. För injicering av heroin och kokain gäller att en uppgiftslämnare har svarat att hon sett en ökning. En respondent har uppgett minskning av missbruket av sömnmedel/lugnande medel.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Även vad gäller tillgången av droger har de flesta svarat att de inte ser någon förändringen eller inte vet hur situationen ser ut. För tillgången av vitt heroin, brunt heroin, amfetamin och svartsprit gäller att en uppgiftslämnare uppger ökning för vardera drog. Två respondenter har uppgett en ökning av kokain och bensodiazepiner. En respondent har sett en minskning i tillgången av brunt heroin.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

En respondent ser en förändring i narkotikamissbruket och uppger att fler nybesök i sprututbytesprogrammet har varit kvinnor och fler har varit födda på 80-talet.

Förändringar i missbruksmönstret

Ingen respondent uppger att det har skett förändringar i missbruksmönstret.

Nya droger

Ingen av Lunds respondenter har rapporterat in någon för orten ny drog.

Förändringar i arbetssättet

Inga förändringar i arbetssättet har rapporterats in.

Övrigt

En respondent rapporterar att det finns mycket heroin i omlopp just nu, men att hon inte vet om det är brunt eller vitt heroin. Samt att tramadol ska finnas lättåtkomligt att köpa via nätet.

En annan respondent rapporterar att hon fortfarande inte ser någon HIV-smitta trots intensiv testning. Inte heller nya fall av hepatit B.

Malmö

Lina Sjöo

Antal enkäter: 19

Antal besvarade enkäter: 15

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Majoriteten har uppgett att situationen är oförändrad när det gäller tungt missbruk, regelbundet narkotikamissbruk, användning av cannabis, injicering och annan användning av amfetamin, injicering av heroin, missbruk av sömnmedel/lugnande medel och missbruk av alkohol.

De preparat som oftast rapporterats ha ökat är cannabis och kokain. Sex respondenter uppger att användning av cannabis har ökat. Sex respondenter uppger en ökning av kokainanvändningen.

En majoritet av respondenterna svarade ”vet ej” när de ombads bedöma situationen gällande förändringen av användningen av ecstasy, kat, LSD, GHB, sniffning och anabola steroider (AAS).

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Vid bedömningen av tillgång till olika preparat har de flesta respondenter svarat ”vet ej”. De preparat man vet minst om tillgången är marijuana, vitt heroin, brunt heroin, ecstasy, kat, LSD, GHB, anabola steroider (AAS) och svartspit.

Majoriteten av respondenterna har svarat ”ingen förändring” vid bedömningen av tillgång till amfetamin.

De preparat som oftast rapporterats ha ökat i tillgång är bensodiazepiner, kokain och kat. Fem respondenter redovisar att tillgången till bensodiazepiner har ökat. Fyra respondenter uppger att tillgången till kokain respektive kat har ökat. Amfetamin är det preparat som flest har rapporterat ha minskat i tillgång. Tre respondenter uppger att tillgången har minskat.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Fyra respondenter uppger att narkotikamissbruket förändrats i vissa åldersgrupper. Det som upplevs ha förändrats är en ökning av injektions- och blandmissbruk i gruppen 20–30 år. Även någon form av förändring bland ungdomar mellan 18–25 år uppges, dock ej vilken. En respondent uppfattar att narkotikamissbruket har förändrats i könsfördelningen genom att det är något fler kvinnor med missbruksproblematik som söker hjälp. En respondent upplever att tillgången till droger har ökat i vissa etniska grupper.

Två respondenter uppger att det skett en förändring vad gäller alkoholmissbruket i vissa åldersgrupper. Det som beskrivs är en ökad användning av alkohol bland ungdomar (både flickor och pojkar) i åldern 14–16 år och att många av patienterna börjat dricka alkohol istället för att använda narkotika eftersom tillgången till narkotikan har minskat. Två respondenter uppger att alkoholmissbruket har förändrats i könsfördelningen. Förändringen som anges är att det nu är fler kvinnor.

Förändringar i missbruksmönstret

Tre av respondenterna ser en förändring i missbruksmönstret. En respondent skriver att den brist som rått på både amfetamin och heroin under sommar/höst och en bit in på vintern, verkar ha lett till ett mer utbrett blandmissbruk och en ökning av tabletter. En annan respondent upplever att man blandar mer, gärna olika droger från internet. Den tredje respondenten upplever en ökning av personer som injicerar.

Nya droger

En respondent uppger mephedron som ett nytt preparat. Preparatet ser ut som amfetamin. I det aktuella fallet var det en person som använde amfetamin. Klienten trodde själv att det var dåligt amfetamin han fått.

En annan respondent rapporterar om så kallade "bokstavsdroger", i regel tabletter, från internet. Klienter berättar att dessa används av tonåringar och "vanligt folk" speciellt på helger.

Förändringar i arbetssättet

Inga rapporterade förändringar.

Övrigt

En respondent anser att region Skåne måste ta ett mycket större ansvar för substitutionsbehandling samt samsjuklighet i Malmö.

En respondent informerar om fenmetralinplåster som används på olika sätt (t ex i slidan, i munnen eller på armen), blötes upp och dricks eller injiceras. Samma respondent rapporterar att det varit ett dödsfall vad man känner till på arbetsplatsen.

Norrköping

Christina Söderberg

Antal enkäter: 4

Antal besvarade enkäter: 4

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Av uppgiftslämnarna i Norrköping upplever en att tungt narkotikamissbruk ökat och en att regelbundet missbruk ökat. Två personer anser att cannabis ökat och en att kokain ökat. Två personer upplever att missbruket av lugnande medel/sömnmedel minskat, vilket var ökande förra året bland unga i Norrköping. Ett dödsfall har förmodligen gjort att detta experimenterande bland unga minskat.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Även här anser två uppgiftslämnare att cannabis ökat och en att kokain ökat. Ett bekymmer är också att subutex/subuxone verkar fortsätta att öka för icke-medicinsk användning.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Två respondenter har sett förändringar i vissa grupper: Ökning av cannabis och spice i högstadieåldern. Tidigare var det mycket tabletter, men efter ett dödsfall verkar det ha minskat.

Fler kvinnor i åldergruppen 19 år och yngre som provat narkotika någon gång. Ökning av män 25 år och äldre och med ”dagligt eller dagligen i perioder”-missbruk.

Förändringar i missbruksmönstret

Två uppgiftslämnare beskriver förändring: s k cocktails på olika droger var mer vanligt för ett år sedan, verkar ha lugnat ned sig efter dödsfall.

Fördelningen av typ av missbruk jämfört med förra narkotikakartläggningen i kommunen 2007 visar på en viss förändring. Injektionsmissbrukets andel har minskat med 2,5 procentenheter. De som använt narkotika dagligen eller dagligen i perioder har ökat med 5 procentenheter och de som använt narkotika någon gång har ökat med 2,9 procentenheter. Däremot har de som använt narkotika återkommande men inte dagligen minskat med 4,7 procentenheter. När det gäller injektionsmissbruk i förhållande till mäns och kvinnors förekomst i totala andelen är det ingen skillnad mellan könen. Utifrån samma utgångspunkt använder betydligt fler män narkotika dagligen, medan fler kvinnor har provat någon gång under året och använt narkotika återkommande men inte dagligen.

Nya droger

En respondent uppger en ny drog som inte rapporterats tidigare: Estazolam (nättdrog, bensoliktande) som används av ungdomar.

Förändringar i arbets sättet

Med anledning av minskade resurser och omorganisation har drogförebyggande arbete i viss mån nedprioriterats och tjänsten flyttats.

En neddragning på gatulangningsgrupp/vaneförbrytargrupp.

Övrigt

Tre respondenter uppger under övrigt: Problem med ”legala” droger som ökat. Hoppas på snar narkotikaklassning av spice, verkar finnas hopp.

Andelen personer som använt illegalt subutex har mer än fördubblats sedan 2006 till drygt 200. Användningen av opiater däremot (främst heroin) har minskat kraftigt sedan år 2000, från knappt tre-

hundra till drygt ett femtiotal. Att missbruket av heroin minskat beror sannolikt på mer än bristande tillgång. Det finns också ett samband mellan behandlingen i Beroendeenhetens läkemedelsassisterade program (LARO) vid beroende av heroin. Vid behandlingen har subutex har ersatts fullt ut av subuxone. Det innebär att det är lättare att identifiera all användning av illegal subutex. När det gäller den vanligaste drogen hasch kan vi se en ökad användning bland ungdomar. Bland de yngre än 19 år var det drygt 80% av de rapporterade som använt hasch. I gruppen unga vuxna 20–24 år 77% och äldre än 25 år var det 55% av de rapporterade som använt hasch. 25% av totala antalet använder minst två eller fler droger – drygt en tredjedel av de över 25 år och framförallt gäller det männen.

Fortsatt intagningsstopp i LARO-programmet.

Stockholm

Anders Eriksson/Helena Orrevad

Antal enkäter: 36

Antal besvarade enkäter: 31

Redogörelsen för Stockholms resultat kommer nedan till skillnad från tidigare halvårsrapporter presenteras med antalet respondenter som uppgett ett visst svar samt vad detta antal motsvarar i procent. Syftet bakom detta förfarande är att ge en tydligare indikation om hur vanligt förekommande en viss uppfattning är bland de svarande och att öka jämförbarheten mellan rapporteringarna. Denna metod lämpar sig i synnerhet för Stockholm då regionen har fler respondenter än övriga regioner.

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

De flesta av de tillfrågade i Stockholm upplever att antalet användare av olika preparat är oförändrat. När det gäller drogerna kat, LSD, GHB och anabola steroider är det vanligast förekommande svaret att respondenten inte vet huruvida antalet användare ökat eller minskat. Elva personer (35 procent av de svarande) anser att antalet tillfälliga narkotikamissbrukare ökat sedan föregående period. Ett lika stort antal personer uppger att antalet alkoholmissbrukare har ökat, medan nio personer (29 procent) anser att antalet ungdomar under 19 år som regelbundet berusar sig har ökat. Nio av de svarande (29 procent) uppger att användningen av cannabis har ökat och åtta av de svarande (26 procent) att antalet personer som missbrukar sömnmedel och/eller lugnande medel har ökat. Åtta av de svarande (26 procent) uppger att antalet personer som använder kokain har ökat. Ingen av de svarande anser att antalet användare av dessa droger har minskat.

Att tolka huruvida antalet användare av andra droger ökat eller minskat är svårare då olika respondenter har olika uppfattning i denna fråga (gällande tungt narkotikamissbruk, injicering av amfetamin, rökning av heroin, ecstasy, GHB, sniffning och anabola steroider). Fyra personer (13 procent) uppger att antalet personer som injicerar heroin har minskat emedan ingen av respondenterna uppger en ökning av detta bruk.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

De flesta av de svarande uppger att de inte vet huruvida tillgången till olika preparat ökat eller minskat. Den näst vanligaste uppfattningen är att tillgången är oförändrad. Utan att någon respondent rapporterat en minskning i tillgången på hasch, kokain och bensodiazepiner uppger nio av de svarande (29 procent) att tillgången på hasch ökat, sju personer (23 procent) att mer kokain finns i omlopp sedan förra perioden samt sex personer (19 procent) att mängden bensodiazepiner har ökat. Gällande tillgången till vitt heroin uppger två personer (6 procent) att tillgången har minskat, utan att någon person anger ökad tillgång. Olika uppfattningar råder om tillgången till andra droger, såsom brunt heroin, ecstasy, LSD, GHB, anabola steroider och amfetamin. Gällande amfetamin har dock bara en person svarat att tillgången minskat emedan sju personer ansett att tillgången har ökat. En person anger att kat och LSD inte har förekommit och tre personer att GHB inte har förekommit i Stockholm dem veterligen.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Bland respondenterna nämner 16 personer (52 procent) att missbruket ökar bland ungdomar/unga vuxna. Fyra respondenter har uppmärksammat ett ökande alkohol-/drogproblem bland yngre kvinnor. Fyra respondenter anger att användningen av cannabis ökat bland unga, och en respondent menar att ungdomar på senare tid testat cannabis vid yngre åldrar än förut. En av de svarande har uppmärksammat hur unga som tidigare inte provat droger köper droger via internet. Tre respondenter anger att andelen vuxna kvinnor med alkoholproblem har ökat.

Förändringar i missbruksmönstret

En av 36 respondenter uppger att blandmissbruk blivit vanligare bland unga missbrukare.

Nya droger

Spice uppges som ny drog av en respondent medan mefedron nämns av två respondenter. Dessa används enligt respondenterna främst av ungdomar. En respondent skriver att mefedron används både av de som har och de som inte har testat droger tidigare.

Förändringar i arbetssättet

Tre personer menar att kriminellt belastade ges ökad uppmärksamhet inom verksamheten, och en av dessa skriver att detta gett gott resultat då en ungdomsbehandlare inom öppenvården börjat arbeta med unga kriminella män med missbruksproblem. Övriga två menar snarare att de kriminella stäl fokus från missbruksverksamheten. Fokus på särskilda grupper nämns även gällande HBT-personer, hemlösa, personer med neuropsykiatriska störningar samt unga vuxna i krogmiljö. Två personer skriver att verksamhetens resurser har ökat emedan en annan nämner ökade sparkrav och därmed mindre resurser.

Sundsvall

Sara Lundgren

Antal enkäter: 3

Antal besvarade enkäter: 3

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

I Sundsvall upplever uppgiftslämnarna att situationen i antalet missbrukare är relativt oförändrad sedan förra mätningen. Upplevelserna är dock att antalet personer som missbrukar ecstasy samt röker och injicerar heroin har minskat. Samtidigt noteras en ökning av personer som missbrukar sömnmedel och lugnande medel. Man har även sett en ökning av antalet personer som missbrukar metamfetamin.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Tillgängligheten till bensodiazepiner uppges ha ökat samtidigt som man upplever en minskad tillgång till brunt och vitt heroin samt ecstasy.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Uppgiftslämnarna rapporterar inga förändringar.

Förändringar i missbruksmönstret

Uppgiftslämnarna rapporterar inga förändringar.

Nya droger

Spice, som används av ungdomar och redan kända missbrukare.

Förändringar i arbetssättet

Uppgiftslämnarna rapporterar inga förändringar i arbetssättet.

Umeå

Lennart Andersson

Antal enkäter: 11

Antal besvarade enkäter: 10

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Generellt är det flest som uppger en oförändrad nivå av droganvändningen. De områden som ökar är tillfälligt narkotikamissbruk, sju respondenter, sniffning, sex respondenter samt missbruk av alkohol, sex respondenter.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Ingen respondent uppger att det skett någon minskning av tillgången på olika preparat. Ökningen av preparat bedöms vara hasch samt bensodiazepiner. I de öppna svaren redovisas ett ökat intag av subutex, mefedron samt spice.

Förändringar av missbruksmönstret och missbruket i vissa grupper

Verksamheter som framförallt möter unga och unga vuxna uppger att det tillfälliga missbruket har ökat. En respondent beskriver att själva massan unga missbrukare ökar definitivt och att det kan vara så att fler unga kvinnor står bakom den ökningen. Andra ökningarna som redovisas är butangas samt alkohol. När det gäller alkohol beskrivs en oro för unga 12–13 år som berusar sig. En annan respondent beskriver ett ökat alkoholintag bland flickor 12–18 år.

Många respondenter beskriver att det blandas friskt mellan preparaten. Många använder spice kombinerat med enstaka intag av tabletter i olika former i stället för att röka cannabis. Detta för att undvika att bli positiv på urinprover under en period. En respondent beskriver ett ökat intag av ”legala” internet droger.

Nya droger

De nya droger som rapporteras är mefedrone samt metamfetamin. När det gäller mefedrone rapporterar en respondent att det är ungdomar mellan 15–21 år som använder det. En respondent beskriver att det används av blandmissbrukare såväl unga som gamla och att det är ett populärt substitut till amfetamin.

Förändringar i arbetssättet

Nio respondenter uppger att arbetssätt och förutsättningar förändrats inom primär- och landstingskommunal verksamhet. Dessa förändringar handlar om minskade öppenvårdsresurser för vuxna missbrukare 20 år och uppåt.

En respondent skriver om att de ska prioritera unga människor som riskerar att fara illa genom alkohol- eller droganvändning samtidigt som det inte satsas konkreta resurser till att förstärka den del av organisationen som arbetar med detta. En respondent beskriver att det är minskade resurser mot tyngre missbruk men samtidigt ökade resurser mot tidig intervention. Polisen beskriver att det har varit små resurser som jobbat mot narkotika i myndigheten eftersom två stora mordutredningar tagit stora personalresurser i anspråk. En respondent beskriver att en tydligare samverkan sker mellan landstinget och kommunerna.

Övrigt

Nio respondenter uppger övrig information:

Ungdomar som röker spice. De som börjar använda börjar med spice. Ungdomar som slutar med hasch börjar med spice. Det är ju lagligt.

Mer drogrelaterade dödsfall denna period.

Det har blivit allt tydligare att killar/unga män i åldrarna 20–30 år som använder/befattar sig med droger söker kontakt med unga flickor, 14–17 år.

Det verkar finnas ett intresse av att få utskrivet preparatet Lyrica. Det finns många personer med missbruksproblematik som vill ha det preparatet.

Äldre personer med ett långvarigt narkotikamissbruk/blandmissbruk använder ”nya internetdroger” i större utsträckning än tidigare. Subutex ett omfattande problem även om det inte har skett någon direkt ökning.

Stort behov av avgiftningsplatser för ungdomar under 18 år. Behov av avgiftningsplatser för ungdomar över 18 år.

Subutex är idag ett vanligare medel att missbruka, jämfört med 3–4 år sedan. Det har belysts för lite hur problematiskt det är att genomföra abstinensbehandling, både i öppenvård och slutenvård. Subutexmissbruk har ingen tydlig behandling. Sjukvården slår ifrån sig ansvaret och lägger det i händerna på den enskilde som skall söka hjälp från socialtjänsten. Vi kan inte lägga in individer på psykiatrisk klinik för avgiftning och försök har gjorts i öppenvård, från vår sida, med klent resultat. Många med subutex missbruk omfattas ha en ordnad tillvaro med jobb, relationer, bostad etc, men de sitter fast i ett beroende.

Det finns ingen stor subutexliga just nu men ändå många som missbrukar subutex vilket tyder på att preparatet kommer från läkemedelsbehandlingen (LARO) från landstinget. D v s att de som går där tar inte hela sin dos utan säljer en del på sidan om.

Ungdomar (13–25 år gamla) har en väldigt liberal syn på cannabis. De anser att det inte är det minsta farligt. Det pratas mycket om kokain och allt talar för att det har ökat kraftigt det senaste halvåret.

Uppsala

Monica Söderbaum

Antal enkäter: 9

Antal besvarade enkäter: 7

Användning: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Tre respondenter har noterat en stor ökning på det ännu ej narkotikaklassade preparatet spice. Tre respondenter har noterat en ökning av kokain, GHB, cannabis. En respondent svarar en ökning av sniffning. En har svarat att man sett en ökning av amfetamin, både injicerat och intag på annat sätt. En uppgiftslämnare har märkt en minskning av ecstasy. En uppgiftslämnare har märkt en ökning av ungdomar som regelbundet berusar sig. En uppgiftslämnare uppger en ökning av LSD, sömnmedel/lugnande medel samt AAS. Två respondenter uppger en ökning av regelbundet narkotikamissbruk.

Tillgång: Vad har ökat respektive minskat?

De flesta svarar att de ej noterat någon förändring förutom två uppgiftslämnare som sett en ökning på tillgången vad gäller GHB, bensodiazepiner (illegala), spice, subutex och mephedron.

Förändringar i missbruksmönstret i vissa grupper

En uppgiftslämnare ser en förändring vad gäller könsfördelningen i vissa grupper, samt att det är främst ungdomar under 25 år som använder spice. Spice röks i samband med cannabis. Mephedron används av ungdomar och i ravekretsar. Man ser att unga kvinnor använder mer värktabletter.

Nya droger

Flera respondenter har noterat en ökning av örten spice (ej narkotikaklassat) samt mephedron (narkotikaklassat fr o m maj 2009.)

Förändringar i arbetsättet

En respondent meddelar att man nu kombinerar Haschavvänjningsprogrammet med Funktionell Familjeterapi.

Man har haft särskilt projekt i en mindre kommun i norra delen av länet som har stora problem med narkotika.

Övrigt

En oroande tendens verkar vara att synen på narkotika, främst hasch och marijuana har blivit liberalare.

Västerås

Lena Nyman

Antal enkäter: 7

Antal besvarade enkäter: 6

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

I Västerås uppger två av sex respondenter att man ser en ökning av tungt narkotikamissbruk, tillfälligt narkotikamissbruk, samt missbruket av ecstasy och alkohol.

Tre av sex respondenter uppger en ökning av kokain.

Fyra av sex uppger en ökning av cannabis, sömnmedel/lugnande medel och ungdomar som regelbundet berusar sig.

En av sex uppger att man sett en minskning vad gäller injektion amfetamin, rökheroin samt ecstasy.

De ökningarna som uppges är framförallt i yngre åldrar och unga vuxna.

Den minskning som uppges är framförallt i yngre åldrar.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

I Västerås upplever flera respondenter en ökad tillgång av hasch, marijuana, amfetamin, kokain, bensodiazepiner och svartsprit.

Tillgångsökning av kokain och bensodiazepiner påtalas av tre respondenter.

En respondent uppger ökad tillgång av amfetamin, ecstasy, kat och GHB. En respondent påtalar minskad tillgång på hasch och svartsprit.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Respondenterna meddelar följande. En ökning av både benz och subutex bland gruppen unga/vuxna. Genom pågående spaning vet vi att cannabisbruket är stort bland ungdomar 17–20 år. Det finns även vissa enstaka yngre fynd.

Vid Västerås kartläggning av narkotikamissbruket, en casefinding studie ser man en konstant ökning av antalet narkotikamissbrukare i alla åldrar sedan år 2003.

Vi ser viss ökning bland äldre (60 år>) som söker hjälp för problem med alkohol. Vi tycker oss också se viss minskning i antal som dricker mycket bland unga (>18 år). I gruppen unga vuxna har dock en ökning skett. I samma grupp har en ökning av de som vill ha hjälp med antabus skett.

I Västerås senaste Liv & Hälsa Ung (2008) undersökning framkom att färre ungdomar dricker alkohol men de som dricker berusar sig oftare (år 9 och 2 på gymnasiet). Resultatet överensstämmer med respondenternas upplevelser för den aktuella åldersgruppen.

Förändringar i missbruksmönstret

När det gäller cannabis har marijuana ökat samtidigt som hasch minskat. Man rapporterar även en ökning av ännu ej narkotikaklassade Internetdroger såsom spice och mephedron. Mephedron används även av äldre redan etablerade missbrukare (se kommentar nedan).

Nya droger

Spice. Används av: ungdomar, både de som ännu inte använt cannabis men också de som har/haft ett missbruk av cannabis. Internetdroger som används av åldersgruppen unga/vuxna. Metamfetamin som används av etablerade amfetaminmissbrukare.

Droger som säljs på nätet, ännu ej narkotikaklassade droger lockar till sig experimenterande grupper. Tröskeln till att prova blir inte lika hög. Fler ”vågar” som inte annars skulle ha testat. Det gör att fler i gruppen unga och unga vuxna vågar. Spärren som finns gällande lagstiftning, tillgång och inskaffande har på detta sätt undanröjts.

Förändringar i arbetssättet

Situationen för de unga/vuxna har hårdnat, det är svårare att komma iväg på behandlingshem. Det kommer att få konsekvenser med ökade intag på intensivvården (överdoser) och psykkliniken. Samtalen från föräldrar som inte tycker att deras söner/döttrar får hjälp med sitt missbruk har ökat.

Övrigt

Hänger ihop med ovanstående. Att vara förälder till en drogande 18-åring är inte enkelt. Vår lagstiftning sätter stopp för samverkan/samarbete med föräldrarna då ungdomen sagt ifrån att kontakt inte får tas eller information ges till föräldrar. Hur jobba med detta?

Örebro

Ingela Widner

Antal enkäter: 6

Antal besvarade enkäter: 5

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Två respondenter, Beroendecentrum och polisen uppger att de ser en ökning av användandet av kat. Två respondenter, Beroendecentrum och Beroendecentrum ungdom uppger en ökning av alkoholmissbruk, de ser även en ökning av antalet ungdomar över 19 år som regelbundet berusar sig. Beroendecentrum ungdom uppger att de märkt av en ökning av användandet av cannabis, amfetamin som tas på annat sätt än injektion och sömnmedel/lugnande medel. Polisen uppger en ökning av kokain och GHB och mefedron. Vuxenheten ser en ökning av subutex.

Tre respondenter, Beroendecentrum ungdom, Beroendecentrum och polisen uppger att de ser en minskning av användandet av ecstasy. Beroendecentrum uppger att de märkt av en minskning av användandet av amfetamin som tas på annat sätt än injektion, GHB och anabola steroider. Beroendecentrum ungdom uppger att de ser en minskning i användandet av amfetamin som injiceras. Ungdoms- och familjeteamet ser en minskning av alkoholmissbruk.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Väldigt spridd rapportering angående vad som har ökat respektive minskat. Det verkar som att tillgången på kat, bensodiazepiner, subutex och svartsprit ökat något. Tillgången på ecstasy och GHB kan antas ha minskat.

Förändringar av missbruket i vissa grupper

Beroendecentrum uppger att de märkt av en förändring i att narkotikamissbruket blivit vanligare bland yngre flickor. De ser även en förändring i narkotikamissbruket hos vissa etniska grupper. De uppger även att könsfördelningen har förändrats.

Beroendecentrum ungdom uppger att de märkt av en ökning av alkoholmissbruk hos flickor från 16 år och uppåt. Beroendecentrum ser en ökning av alkoholmissbruket hos socialt etablerade grupper. De tror dock att detta möjligen kan bero på att enheten blivit mer synliga i press och på internet.

Förändringar i missbruksmönstret

Ingen av respondenterna uppger att det har skett förändringar i missbruksmönstret.

Nya droger

UBB uppger att de träffat på fenazepam i tablettform. Polisen har gjort ett beslag av drogen 4-fluorometamin. Mefedron är ett preparat som såväl Beroendecentrum ungdom, Ungdoms- och familjeteamet och polisen hör talas om. Polisen har hittills endast gjort några enstaka beslag.

Förändringar i arbetssättet

Inga förändringar har rapporterats angående förändringar i arbetssätt.

Övrigt

Beroendecentrum ungdom, Örebro läns landstings rapportering (16–25 år) gäller inte bara Örebro kommun, utan hela länet. Ungdoms- och familjeenheten, Örebro kommun (13–19 år) rapporterar att det finns oro för köp av droger via internet och en oro för att man missar droganvändning bland åldersgruppen eftersom en del preparat inte ger utslag vid urinprovsanalys till exempel spice med flera.

Sammanställning av samtliga 15 kommuner

Siri Nyström

Antal enkäter: 149

Antal besvarade enkäter: 124

På grund av att antalet rapportörer varierar mellan de olika kommunerna och för att missbruksbilden sannolikt skiljer sig mellan kommunerna är det problematiskt att säga något övergripande om Sveriges 15 största kommuner. Dessutom har svaren från de tre storstäderna ett stort inflytande på svarsmonstret då sammanlagt 60 respondenter svarar från dessa kommuner. De flesta rapportörer ser inte någon större skillnad på drogsituationen andra halvåret 2008 jämfört med första halvåret 2008. Det är fler som rapporterar en ökning av preparat än det är som rapporterar en minskning, men det rapporteras trots allt en minskning av vissa substanser.

Nedan i tabell 1 och 2 redovisas respondenternas bedömningar av förändringar i missbruket av olika substanser, samt tillgången på olika substanser. Vid en tolkning av dessa tabeller är det viktigt att komma ihåg att frågorna är formulerade för att belysa förändringarna och inte omfattningen av bruket/missbruket. Undersökningen syftar alltså inte till att mäta nivån på missbruket.

Användningen: Vilka droger har ökat respektive minskat?

Cannabis är den drog som ökat mest med avseende på antalet missbrukande personer (tabell 1). Detta var även fallet vid förra rapporteringen. Minst en person från tretton kommuner uppger att bruket av cannabis har ökat (sammanlagt 41 personer).

Tabell 1. Uppgiftslämnarnas bedömning av förändringarna i antal personer när det gäller drogsituationen i de 15 största kommunerna, perioden juli-december 2008.

	Före- kommer ej	Ökning	Ingen förändring	Minskning	Vet ej	Ej svar
Tungt narkotikamissbruk ^{a)}	2	13	87	3	19	–
Regelbundet narkotika- missbruk ^{b)}	–	30	76	1	17	–
Tillfälligt narkotika- missbruk ^{c)}	–	39	57	3	25	–
Cannabis	–	41	76	1	6	–
Injicerar amfetamin	4	8	83	8	21	–
Amfetamin på annat sätt	–	11	84	2	27	–
Injicerar heroin	5	10	71	8	30	–
Röker heroin	3	11	62	7	41	–
Kokain	2	34	58	2	28	–
Ecstasy	3	8	53	17	43	–
Kat	12	9	29	–	74	–
LSD	11	7	38	4	64	–
GHB	10	17	41	4	52	–
Sniffning	7	12	45	5	55	–
Missbruk av sömnmedel/ lugnande medel	–	32	65	3	24	–
Anabola steroider (AAS)	4	9	50	4	57	–
Missbruk av alkohol	–	35	76	1	12	–
Ungdomar (<19 år) som regelbundet berusar sig	2	32	57	–	33	–

a) Tungt narkotikamissbruk = allt missbruk av narkotika där injektion förekommit, samt allt övrigt dagligt eller så gott som dagligt missbruk av narkotika.

b) Regelbundet narkotikamissbruk = använt narkotika någon/några gånger per månad – någon/några gånger per vecka och där intagningsättet är annat än injektion.

c) Tillfälligt narkotikamissbruk = använt narkotika någon/några gånger.

Efter cannabis är det tillfälligt narkotikamissbruk som uppges ha ökat mest med avseende på antalet personer. Tillfälligt narkotikamissbruk definieras som att ha använt narkotika någon eller några gånger. Minst en person från tolv kommuner uppges detta och sammanlagt var det 39 personer. Flera uppgiftslämnare uppges även en ökning av personer som missbrukar alkohol och kokain.

Ecstasy är det preparat där användningen uppges ha minskat mest, 17 personer rapporterar att de ser en minskning. Även vid den förra insamlingen uppgavs användningen av ecstasy tillsammans med att injicera amfetamin vara det som minskat mest. Användningen av kat fortsätter vara det preparat som många uppgiftslämnare verkar ha liten kunskap om, 74 personer uppges att det inte vet hur användningen ser ut, därtill uppges tolv personer att kat inte förekommer på deras ort.

Respondenterna får även möjlighet att kommentera ifall det finns ytterligare preparat på orten som de har sett en ökning eller minskning av, avseende förändringar i antalet personer. Preparat som dök upp här var framförallt mefedron och spice, vilket 19 respektive 14 respondenter rapporterar ha ökat med avseende på antalet personer.

Tillgången: Vad har ökat respektive minskat?

Förändringarna i tillgång på olika preparat liknar de för användandet av olika substanser. Bensodiazepiner är det preparat som flest ser en ökad tillgång av, 32 uppgiftslämnare uppges detta varav minst en person från tolv kommuner. Efter det uppges tillgången på hasch och kokain vara det som har ökat mest.

Precis som vid senaste insamlingen är brunt heroin, amfetamin och ecstasy de preparat vars tillgång uppgetts minska mest. Kat är, precis som vad gäller för användandet, det preparat som flest uppgiftslämnare svarar att de inte vet hur situationen ser ut för.

Uppgiftslämnarna har även i denna fråga fått möjlighet att lägga till preparat, i det här fallet vars tillgång de anser ökat, minskat eller varit oförändrad. De flesta har rapporterat att situationen är oförändrad för olika preparat. Fem uppgiftslämnare nämner dock en ökning av subutex och andra preparat som vanligtvis används vid opiatavvänjning.

Tabell 2. Uppgiftslämnarnas bedömning av förändringarna i tillgången på olika preparat samt illegala bensodiazepiner, anabola steroider och svartsprit i de 15 största kommunerna, perioden juli-december 2008.

	Före- kommer ej	Ökning	Ingen förändring	Minskning	Vet ej	Ej svar
Hasch	–	30	58	2	34	–
Marijuana	–	18	57	–	49	–
Vitt heroin	3	4	42	5	70	–
Brunt heroin	1	8	40	9	66	–
Amfetamin	–	15	60	9	40	–
Kokain	–	27	47	1	49	–
Ecstasy	2	7	43	9	62	1
Kat	5	7	23	–	89	–
LSD	5	5	34	3	77	–
GHB	7	13	31	3	70	–
Bensodiazepiner	–	32	54	2	36	–
Anabola steroider	1	9	42	2	70	–
Svartsprit	–	12	45	3	64	–

Förändringar av narkotika- och alkoholmissbruket i vissa grupper

Av de rapportörer som uppgett förändringar i narkotikamissbruket har de flesta uppgett förändringar vad gäller åldern på de som brukar, samma sak gäller för alkoholmissbruk. Av de 43 uppgiftslämnare som har rapporterat förändringar i narkotikamissbruket har 35 stycken uppgivit förändringar i åldersgruppen. Flest rapporterar om ungdomars cannabisbruk och ungdomars och unga vuxnas missbruk överlag. Olika respondenter uppger att missbruket tycks öka i åldrar från tidiga tonåren till uppemot 25–30-årsåldern. Förekomst av mefedron och spice på orten nämns av ett mindre antal.

Av de 31 stycken som rapporterat förändringar i alkoholmissbruket uppgav 26 stycken att förändringen skett i åldersgruppen. Främst gällde kommentarerna att yngre och då framförallt yngre kvinnor dricker mer alkohol och/eller berusar sig mer, men det rapporterades även att drickandet ökar i den äldre åldersgruppen.

Förändringar i missbruksmönstret

Av de 124 respondenterna uppger 21 stycken förändringar i missbruksmönstret. Bland annat uppges ett ökat blandmissbruk, både av olika preparat samt alkohol i kombination med narkotiska preparat. Flera uppger en ökad användning av olika typer av droger beställda på internet. Två respondenter från två olika kommuner uppger att de märker av att folk anstränger sig för att inte få positiva utslag på urinprov, bland annat genom att röka spice istället för cannabis.

Nya droger

Av de lokala uppgiftslämnarna var det 31 stycken som rapporterade om ett eller flera för dem nya preparat på orten. I förra insamlingen dök mefedron upp för första gången och det var då det näst vanligast rapporterade preparatet efter spice. Som går att se i uppställningen över kommun och preparat var det, i den här insamlingen, tretton stycken uppgiftslämnare som uppgav mefedron (i olika stavningar) som ny drog. Utöver dessa tretton rapporterade ytterligare tretton uppgiftslämnare en ökning eller ingen förändring av mefedron vad gäller antalet brukande personer eller preparatets tillgång på deras ort.

Spice var det näst mest rapporterade preparatet, det uppgavs av sex respondenter. Därtill uppgav tretton stycken en ökning eller ingen förändring av spice, vad gällde antalet personer eller tillgången på deras ort.

Av länspoliserna rapporterade 12 av de 20 som deltog i undersökningen om ett eller flera för dem nya preparat på orten. De preparat som rapporterades flest gånger var mefedron, även då man tar hänsyn till att Västerbottens länspolis även agerar lokal uppgiftslämnare för Umeå och därigenom rapporterat mefedron två gånger till CRD.

Nyrapporterade preparat i den här insamlingen var 4-fluoroamfetamin, Estazolam, Jaba, Sonata samt Tamoxifen. Samtliga övriga preparat som rapporterats in har förekommit tidigare i rapporteringssystemet. Preparaten beskrivs närmare i kapitlet ”Nya droger” men redan här kan nämnas att preparatet jaba antas vara en annan stavning på det tidigare kända preparatet yaba på grund av preparatets utseende (röda piller) och namnets likhet med yaba som är ett känt namn för metamfetamin i pillerform.

Eftersom det kommit en rapport om testosteron, testosteronderivat samt tamoxifen beskrivs förutom tamoxifen även anabola androgyna steroider kort. Av de tre övriga ej tidigare rapporterade preparaten är Sonata ett läkemedel för insomningssvårighet, Estazolam tillhör gruppen bensodiazepiner men används inte som läkemedel i Sverige och 4-fluoroamfetamin är ett icke-narkotikaklassat amfetaminliknande preparat.

Nyrapporterade preparat från Sveriges 15 största kommuner

Borås:	Mefedron
Gävle:	–
Göteborg:	Dob, Lustgas, Mefedron, Sonata
Helsingborg:	GHB, Mefedron (2)
Jönköping:	Jaba, Mefedron (2)
Linköping:	Fenazepam
Lund:	–
Malmö:	Mefedron, ”Bokstavsdroger” från internet
Norrköping:	Estazolam
Stockholm:	Mefedron (2), Nätdroger, Spice
Sundsvall:	Spice (2)
Umeå:	Mefedron (3), Metamfetamin
Uppsala:	Mefedron, Spice
Västerås:	Internetdroger, Metamfetamin, Spice (2)
Örebro:	Fenazepam

Förändringar i arbetssättet

Av de 124 respondenter som deltog i andra halvårets insamling har 39 stycken rapporterat om förändringar i arbetssättet. De allra flesta har rapporterat förändringar i resurser och/eller verksamheten. Flertalet av dem som rapporterat förändrade resurser uppger problem med nedskärningar och minskade resurser i stort. Ett antal respondenter uppger dock ökade resurser i form av mer personal och nya program bland annat inriktade mot ungdomar.

4-fluoroamfetamin

Efter indikationer till CAN om ett nytt preparat vid namn 4-fluoroamfetamin infördes en extrafråga angående förekomsten av preparatet. Den extrainsatta frågan gick endast ut till de lokala rapportörerna i kommunerna, men trots det rapporterade även två länspolismyndigheter om 4-fluoroamfetamin, Jönköping samt Värmlands län. Bland de lokala rapportörerna svarade tre stycken att preparatet förekommit på deras ort (ej inkluderat i uppställning över nya preparat per kommun). De lokala rapporterna kom från Örebro, Linköping samt Göteborg. Eftersom detta var en ledande fråga och ingen av de tre som svarat att preparatet förekommit på deras ort uppgav drogen i den öppna frågan om nya droger, bör inte alltför stor vikt läggas vid uppgiften om att preparatet förekommer på orten.

De som har uppgett information om preparatet säger att det är ett ljusgult eller vitt pulver som används på samma sätt som amfetamin av redan etablerade amfetaminmissbrukare. En uppgiftslämnare uppger att det har förekommit utblandat med amfetamin. 4-fluoroamfetamin beskrivs mer ingående i kapitlet ”Nya droger”.

Länspolismyndigheterna

Som tidigare nämnts svarar länspoliserna endast på frågor om nya droger och narkotikapriser. Narkotikapriserna redovisas årsvis i en separat rapport "Narkotikaprisutvecklingen i Sverige 1988–2007". Det var 20 av Sveriges 21 länspolismyndigheter som besvarade enkäten.

Uppställt nedan är de nya droger som rapporterats från länspolismyndigheterna.

Nyrapporterade preparat från Sveriges länspolismyndigheter

Gotlands län:	Tramadol
Jämtlands län:	Testosteron, Tamoxifen, Testosteronderivat
Jönköpings län:	Fluoamfetamin
Kronobergs län:	Spice, Mefedron, GBL, LSD
Norrbottnens län:	Mefedron
Stockholms län:	Mefedron
Södermanlands län:	Tramadol
Uppsala län:	Mefedron
Värmlands län:	Mefedron, 4-fluoroamfetamin, 2-CB
Västerbottens län:	Mefedron, Fenazepam
Västmanlands län:	Tramadol
Örebro län:	Mefedron

Bland övriga länspolismyndigheter som besvarat enkäten har ingen rapporterat någon ny drog till CRD.

Som går att se är mefedron det av länspoliserna vanligast rapporterade preparatet. Mefedron dök upp i inrapporteringssystemet vid förra insamlingen och var även då ett av de mest rapporterade preparaten. Mefedron är numera narkotikaklassat. Två länspoliser har rapporterat in det nya preparatet 4-fluoroamfetamin (hit räknas då även *fluoamfetamin* på grund av dess snarlika stavning och beskrivningen av preparatet). Tamoxifen och 4-fluoroamfetamin har inte rapporterats till CRD innan andra halvåret 2008. En beskrivning av samtliga preparat finns i kapitlet "Nya droger".

Nya droger

Nedan redogörs för nya eller redan kända, men oftast relativt ovanliga, preparat, substanser och beredningar som inrapporterats andra halvåret 2008. När det föreligger oklarheter kring ett preparat har hjälp tagits av NADIS (Nätverket för den aktuella drogsituationen i Skandinavien). NADIS är en arbetsgrupp som tillkommit på initiativ av Statens folkhälsoinstitut och har deltagare från bland annat Rikskriminalpolisen, Tullverket, Giftinformationscentralen, Sahlgrenska sjukhuset, Dopinglaboratoriet, Statens Kriminaltekniska Laboratorium, Rättsmedicinalverket, Läkemedelsverket, Statens folkhälsoinstitut och Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN).

Frågan om nya droger infördes i CRD våren 2000 och för alla nya preparat som inrapporterats kontrolleras det om de tidigare förekommit i rapporteringssystemet. Under andra halvåret 2008 har fem nya preparat inrapporterats, 4-fluoroamfetamin, Estazolam, Jaba, Sonata och Tamoxifen. Samtliga preparat har redan förekommit i rapporten men beskrivs här närmare. Från Jönköping har det rapporterats om en substans vid namn jaba. Med ledning av preparatets utseende (röda piller) och namnets likhet med yaba som är ett känt namn för metamfetamin antas preparatet vara det tidigare kända yaba. Anabola androgena steroider beskrivs i kapitlet med anledning av att tamoxifen, testosteron samt testosteronderivat rapporterats till CRD.

Nya preparat

4-Flouroamfetamin

4-fluoroamfetamin är ett amfetaminderivat som även har ecstasyliknande effekt. Andra namn är 4-FMP, p-Fluoro-alfa-metylfenetylamin, para-fluoroamfetamin, 4-FA, Flux. 4-fluoroamfetamin är besläktat med amfetamin som ingår i gruppen fenetylaminer där även metamfetamin, DOI, DOB och ecstasy ingår.

4-FMP är en hallucinogen amfetamin nära besläktad med både amfetamin och ecstasy. Det finns inte så mycket forskning på preparatet men typiska symptom för amfetamin och ecstasy är hyperaktivitet, stora pupiller, tremor, feber, högt blodtryck (framför allt amfetamin), hjärtrytmrubbningar, kramper, koma, risk för stroke och hjärtinfarkt. 4-flouroamfetamin är vid tryckningen av denna rapport ännu inte klassat som narkotika eller hälsofarlig vara, men ett förslag på narkotikaklassning är framlagt av Statens folkhälsoinstitut.

Rapporter om 4-fluoroamfetamin har kommit från länspolisen i Jönköping och Värmlands län samt, via den extrainsatta frågan, från tre lokala rapportörer i Örebro, Linköping och Göteborg.

Estazolam

Estazolam är en substans i bland annat läkemedlen ProSom och eurodin. Substansen hör till gruppen bensodiazepiner och används främst vid sömnbesvär men används dock inte som läkemedel i Sverige. Estazolam är narkotikaklassat.

Bensodiazepiner förekommer ofta i samband med blandmissbruk. Det är till exempel vanligt att kombinera alkohol och bensodiazepiner. Vanliga kliniska symptom vid bensodiazepinabstinens är ångest, rastlöshet, humörsvängningar, ostadighet, förvirring, överkänslighet för ljud, ljus eller beröring med mera. De flesta blir lugna och avslappnade av bensodiazepiner men allt högre doser krävs för att uppnå samma effekt. I kombination med alkohol kan de dock ge upphov till så kallade paradoxala reaktioner. Det innebär att man reagerar precis tvärtom. Man blir uppåt, pratglad och i värsta fall våldsam.

Olika bensodiazepiner har förekommit vid flertal tillfällen i CRD-rapporteringen. Estazolam rapporterades i andra halvårets insamling från en lokal uppgiftslämnare i Norrköping.

Yaba

Yaba är det thailändska namnet på metamfetamin i form av små färgstarka tabletter och de framställs oftast i sydostasien. Enligt National Drug Intelligence Center i USA är yaba en blandning av metamfetamin och koffein. Det uppges även att tabletterna ibland är smaksatta med grapefrukt, apelsin eller vanilj. Riskerna med att använda yaba är samma som vid metamfetaminmissbruk som beskrivs nedan. Det vanligaste sättet att använda yaba på är att ta det oralt. Enligt rapporten som kom från en lokal rapportör i Jönköping var tabletterna röda och smaksatta med vanilj, rapportören uppgav att tabletterna kallades för jaba.

Sonata

Sonata (Zaleplon) tillhör en substansklass som kallas bensodiazepinbesläktade läkemedel, som består av preparat med sömngivande verkan. Läkemedlet används för behandling av patienter med insomningssvårigheter. Det ska användas när sömnstörningen är svår, handikappande eller utsätter individen för extrem stress. De vanligaste biverkningarna har rapporterats vara lätt huvudvärk, asteni och yrsel.

Rapporten om Sonata kom ifrån en lokal uppgiftslämnare i Göteborg som uppger att läkemedlet hålls ur kapseln och sedan röks av patienter på substitutionsavdelningen. Preparatet har inte rapporterats som nytt preparat tidigare, men däremot rapporterades det som en förändring i missbruksmönster vid förra insamlingen, av samma uppgiftslämnare.

Tamoxifen

Tamoxifen är den aktiva substansen i läkemedel som Nolvadex och Tamoxifen. Substansen hindrar det naturliga östrogenets verkan och är avsett för behandling av bröstcancer. Läkemedlet tillhör gruppen antiöstrogener och finns i tablettform. Det kemiska namnet är 2-[*p*-[(*Z*)-1,2-Difenyl-1-butenyl]fenoxi]-*N,N*-dimetyletylamin.

Tamoxifen används i dopingkretsar för att behandla gynekomasti (bröstkörtorstoring hos män). Enligt dopingjouren finns det dock risk att Tamoxifen har en motsatt effekt hos en person med nedsatt testosteronproduktion och istället stimulerar receptorer för östrogen. I dessa fall kan gynekomastin förvärras. Tamoxifen är ett dopingklassat läkemedel och rapporten om preparatet kom från länspolismyndigheten i Jämtlands län.

Övriga rapporterade preparat

2C-B

2C-B (4-bromo-2,5-dimetoxifenetylamin) klassades som narkotika år 2002 efter att tidigare varit klassad som hälsofarlig vara. 2C-B tillhör gruppen fenylamider och är en psykedelisk drog som syntetiserades 1974. Effekterna påminner om en blandning av amfetamin och ecstasy.

Det är ofta ett vitt pulver men det förekommer även i kapslar. Det vanligaste intagnings sättet är att det sväljs eller sniffas. 2C-B rapporterades från länspolismyndigheten i Värmlands län.

Anabola androgena steroider

Anabola androgena steroider (AAS) är ett kemiskt framställt könshormon där testosteron är grunden.

Anabola steroider och andra hormonpreparat klassas inte som narkotika, de regleras istället med hjälp av lagen om förbud mot vissa dopningsmedel men kan påminna om narkotika i sättet att skapa beroende. Preparaten missbrukas ofta i tränings sammanhang, för att ge snabbare muskeltillväxt, bättre uthållighet och ökad prestationsförmåga.

Preparaten förekommer ofta som tabletter eller ampuller. Preparaten kan injiceras eller tas som tabletter eller i flytande form. Tecken på missbruk är snabb muskeltillväxt och viktökning. Den som missbrukar preparaten får ofta akne och tunnare hår. Då kroppen tillförs hormoner i stora mängder rubbas balansen hos flera organ vilket kan få skadliga konsekvenser som försämrad blodcirkulation, leverskador, njursvikt och ödembildning, minskad spermieproduktion eller menstruationsrubbningsar.

I den senaste datainsamlingen rapporterades det ovan nämnda preparatet Tamoxifen samt testosteron och testosteronderivat av länspolisen i Jämtlands län.

DOB

DOB kallas även för brom STP eller Brolamfetamin och är ett hallucinogent preparat. DOB är narkotikaklassat i Sverige och finns upptaget i förteckningen till FNs psykotropkonvention 1971.

Preparatet förekommer i olika former bland annat som blotters, en typ av papperslapp i frimärkesformat. I den senaste insamlingen rapporterades DOB av en lokal rapportör i Göteborg.

Fenazepam

Fenazepam är ett läkemedel som precis som estazolam ingår i gruppen bensodiazepiner. Fenazepam verkar lugnande och kan användas mot ångest eller sömnsvårigheter. Bieffekterna av fenazepam är yrsel, dåsigheit, muskelkramper, muskelsvaghet, trötthet, irritation och minnesförlust. Det krävs mycket små doser för att bli påverkad, och därför är risken för överdos stor.

Fenazepam narkotikaklassades i september 2008. Det här är tredje insamlingen i rad till vilken fenazepam rapporterats. I den senaste insamlingen har preparatet rapporterats från lokala rapportörer i Linköping och Örebro samt länspolisen i Västerbottens län.

GHB och GBL

GHB är klassat som läkemedel, men är också klassificerat som narkotika sedan februari 2000. GHB, gammahydroxibutyrat eller gammahydroxismörsyra, är en kroppsegen substans som förekommer i de flesta av kroppens vävnader. GHB påverkar en rad centrala funktioner såsom vakenhet, sömn och temperaturreglering liksom känslor som aggressivitet. GHB tas snabbt upp av kroppen och effekten är starkt dosrelaterad. Den kan variera från avslappning och upprymdhet till sömn, muskelryckningar och kraftig medvetandesänkning. I en större dos, och framförallt i samband med intag av andra droger som alkohol, övergår den eftersträvade euforieffekten i en successivt ökande grad av negativa effekter som illamående, kräkning, krampanfall, koma och allvarliga andningsbesvär.

Rusupplevelsen, euforin, som sätter in efter 15–20 minuter kan liknas vid ett mildt alkoholrus. Effekterna avtar efter 3–4 timmar, och även vid doser som leder till djup sömn eller medvetlöshet känner sig användaren pigg efter uppvaknandet.

GBL (gammabutyrolakton) omvandlas i kroppen till GHB. GBL omfattas sedan den 1 september 2005 av lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor. GBL har en relativt omfattande användning i industrin vilket ställer krav på ett system där användningen inte hindras samtidigt som riskerna för missbruk minimeras. Läkemedelsverket har därför utarbetat en ansökningsblankett för tillstånd för hantering av bland annat GBL samt för undantag från tillståndskraven.

GHB och GBL är färglösa vätskor med besk smak. Både GHB och GBL rapporterades in redan när frågan om nya droger introducerades våren 2000. GHB förekommer även i det ordinarie frågebatteriet. Under andra halvåret 2008 rapporterades GBL som ny drog av länspolisen från Kronobergs län och GHB av en uppgiftslämnare i Helsingborg.

LSD

LSD (Lysergsyredietylamid) är en narkotikaklassad syntetisk hallucinogen som kan förvrida sinnesintryck och framkalla hallucinationer. Kända smeknamn är bland annat syra och acid.

Hjärnan påverkas av preparatet så att tanke- och uppfattningsförmågan förändras. Hörsel, smak, lukt och känsel förstärks. Man upplever att man kan se ljud, höra färger och känna lukten av ljud. Missbrukaren förlorar sin självuppfattning, får en känsla av upplösningstillstånd.

Fysiska symptom hos missbrukaren är förstörade pupiller, illamående, rodnad, ökat blodtryck och hjärtverksamhet, diarréer, svaghet, yrsel och frossbrytningar. LSD rapporterades i den senaste insamlingen från länspolismyndigheten i Kronobergs län.

Lustgas

Lustgas, (kväveoxidul, dikväveoxid, N₂O) är mildt bedövande och inte narkotikaklassat. Lustgas används inom sjukvården främst som smärtlindring vid förlösningar och är då uppblandad med syre.

Sniffning av lättflyktiga lösningsmedel och boffning av gaser är ett missbruk som kommer och går i vågor. Preparat som boffas kan till exempel vara lustgas. Lustgas används som drivgas för olika tuber, till exempel grädde och i gräddsifoner. Patronerna som går att köpa i detaljhandeln innehåller ren lustgas, dikväveoxid. Vid långvarigt bruk av lustgas kan brist på vitamin B12 uppstå vilket kan ge biverkningar såsom neuropati och tinnitus.

Enligt Vårdguiden.se konkurrerar gasen bort syret från de röda blodkropparna och det uppstår då en syrebrist i hjärnan som uppfattas som behaglig. Vid boffning drabbas samtliga organ, inte bara hjärnan, av syrebrist. Hjärtmuskeln försvagas och kroppen uppfattar det syrefattiga tillståndet som ett hot och reagerar med adrenalinpåslag. Det försvagade hjärtat stressas av adrenalinet, vilket kan ge rubbningar av hjärtrytmen och i värsta fall plötslig död. Det här kan hända första gången en person boffar, men även efter flera gånger.

Lustgas rapporterades andra halvåret 2008 från en rapportör i Göteborg.

Mefedron

Mefedron (4-metylmekatinon) är en centralstimulerande drog som tillhör gruppen katinoner. Substanzen anses ge ett euforiskt rus med hallucinogen effekt. Andra effekter uppges vara ökad energi, ökad social förmåga och välbefinnande. Andra rapporterade effekter är ångest, oro, svettningar, psykos, yrsel och i några fall medvetlöshet.

Mefedron kallas ibland på grund av dess lukt, för ”krabba” eller ”räka” och förekommer oftast i pulverform men även som tabletter eller i kapsel. I de rapporter som kommit in till CRD har preparatet beskrivits som vitt pulver och användarna är, enligt rapportörerna, ungdomar men även etablerade missbrukare och då främst amfetaminmissbrukare. Rapporter om mefedron kom andra halvåret 2008 från tretton lokala rapportörer och sju länspolismyndigheter (Västerbottens länspolis agerar även lokal uppgiftslämnare åt Umeå och därför finns det en dubbelrapportering vad gäller mefedron).

I maj 2009 klassades mefedron som narkotika efter att tidigare varit klassad som hälsofarlig vara, klassningen innebär att även bruket blir olagligt. Till skillnad mot tidigare då endast försäljning och innehav var olagligt.

Metamfetamin

Metamfetamin är narkotikaklassat i förteckning II och förekommer både som tabletter och pulver. Både tabletterna och pulvret kan förekomma i olika färger. Det påminner om vanligt amfetamin men metamfetamin har en starkare centralstimulerande verkan.

Metamfetamin kan tas oralt, sniffas, injiceras eller rökas. Metamfetamin är förknippat med snabb hjärtrytm och högt blodtryck. Överdosis av metamfetamin kan bland annat orsaka hypertermi och dödsfall. Andra effekter är våldsamt beteende, paranoia, oro och förvirring. Metamfetamin dyker upp i rapporteringssystemet till och från och rapporterades in första gången hösten 2000. Andra halvåret 2008 rapporterades metamfetamin från lokala rapportörer i Umeå och Västerås.

Spice

Spice är en blandning av örter och uppges ha en psykoaktiv effekt. Spice är känt under flera olika namn till exempel Spice Gold, Spice Diamond och Spice Artice Synergy. Tidigare trodde man att det var växterna i sig som gav preparatet dess cannabisliknande effekt, men nu finns det forskning som visar att det sprayats eller droppats en syntetisk cannabinoid på örtblandningarna. Spice är dock ännu inte klassat som hälsofarlig vara eller narkotika i Sverige.

Spice intas genom rökning. Dess effekter och bieffekter tycks likna de för cannabis. Vid förekommande fall av förgiftning har symtomen varit hög puls, stora pupiller, lätt förhöjt blodtryck och att den förgiftade mått allmänt dåligt.

Spice inrapporterades första gången sommarhalvåret 2007, sedan dess har spice rapporterats från flera uppgiftslämnare. I den senaste insamlingen kom rapporter från lokala rapportörer i Stockholm, Sundsvall, Uppsala och Västerås samt från länspolismyndigheten i Kronobergs län.

Tramadol

Tramadol är den aktiva substansen i de receptbelagda läkemedlen Tramadol, Tradolan, Tiparol och Nobligan. De är morfinliknande och smärtstillande läkemedel. Den smärtstillande effekten börjar vanligtvis inom cirka en timme och varar upp mot sex timmar. Läkemedel med tramadol finns i tablettform samt som injektionsvätska.

Läkemedel med tramadol har tidigare förekommit i rapporteringssystemet, första gången var hösten 2002. Därefter har det rapporterats flera gånger. Under andra halvåret 2008 rapporterades tramadol från länspolisen i Gotlands, Södermanlands och Västmanlands län.

Källor

Referenser

CANs Faktaserie om droger

CANs rapporteringssystem om droger (CRD), våren 2000 – första halvåret 2008

Den illegala drogsituationen i Sverige 2007 (2008). Stockholm: Rikskriminalpolisen, Tullverket

Hartelius, Jonas (2009). *Narkotika: dopningsmedel och hälsofarliga varor*. 10, omarb. uppl. Stockholm: Svenska Carnegie institutet

Nordegren, Thomas & Tunving, Kerstin (1997). *Droger A–Ö: [en uppslagsbok om historia, effekter, behandling, preparatnamn, fackuttryck och drogslang]*. 2, omarb. utg. Stockholm: Natur och kultur

Ej publicerade källor

NADiS (Nätverket för den aktuella drogsituationen i Skandinavien)

Fakta hämtad från olika webbplatser under perioden 22 april 2009 till 25 maj 2009

European Monitoring Centre for Drug Addiction	www.emcdda.europa.eu
Dopingjouren	www.dopingjouren.nu
Drugnews	www.drugnews.se
FASS.se Källan till kunskap om läkemedel	www.fass.se
Flashback	www.flashback.se
Statens folkhälsoinstitut	www.fhi.se
Läkemedelsverket	www.lakemedelsverket.se
Tullverket. Droginformation som förebygger	www.nodrugs.se
Svenska narkotikapolisföreningen	www.snpf.org
<i>Information om metamfetamin</i> U.S Drug Enforcement Administration	www.usdoj.gov/dea/concern/meth_factsheet.html
<i>Information om Yaba</i> National Drug Intelligence Center. U.S Department of Justice	www.usdoj.gov/ndic/pubs5/5048/
Vårdguiden	www.vardguiden.se
WIKIDoc The Original Medical Wiki/Encyclopedia	www.wikidoc.org
WikipediA – Den fria encyklopedin	www.wikipedia.org

Tidigare rapporter

- Nr 65** Narkotikamissbruk och marginalisering. MAX-projektet, slutrapport
- Nr 66** Mönstrandens drogvanor 2001
- Nr 67** Skolelevers drogvanor 2001
- Nr 68** Drogutvecklingen i Sverige. Rapport 2002
- Nr 69** Skolelevers drogvanor 2002
- Nr 70** Svenska elevers drogvanor från sexan till nian
- Nr 71** Drogutvecklingen i Sverige. Rapport 2003
- Nr 72** Spelmissbruk bland ungdomar
- Nr 73** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser under våren 2003
- Nr 74** Mönstrandens drogvanor 2002
- Nr 75** Ungdomars drogvanor 1994–2003. Intervjuer med 16–24-åringar
- Nr 76** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser under hösten 2003
- Nr 77** Skolelevers drogvanor 2003
- Nr 78** Mönstrandens drogvanor 2003
- Nr 79** Uppföljning och utvärdering av insatserna mot svartsprit
- Nr 80** Narkotikaprisutvecklingen i Sverige 1988–2003
- Nr 81** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser under våren 2004
- Nr 82** Drogutvecklingen i Sverige – Rapport 2004
- Nr 83** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser under hösten 2004
- Nr 84** Skolelevers drogvanor 2004
- Nr 85** Narkotikaprisutvecklingen i Sverige 1988–2004
- Nr 86** Mönstrandens drogvanor 2004
- Nr 87** Drogvanor i gymnasiet år 2, 2004
- Nr 88** Alkohol- och narkotikamissbruk bland invandrare
- Nr 89** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser under våren 2005
- Nr 90** Skolelevers drogvanor 2005
- Nr 91** Drogutvecklingen i Sverige 2005
- Nr 92** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser under hösten 2005
- Nr 93** Drug Trends in Sweden 2005
- Nr 94** Narkotikaprisutvecklingen i Sverige 1988–2005
- Nr 95** Mönstrandens drogvanor 2005
- Nr 96** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser vinterhalvåret 2005–2006
- Nr 97** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser i Göteborg vinterhalvåret 2005–2006
- Nr 98** Drogutvecklingen i Sverige 2006
- Nr 99** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser sommarhalvåret 2006
- Nr 100** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser i Göteborg sommarhalvåret 2006
- Nr 101** Kartläggning av narkotikapolitiska handlingsplaner i kommuner och stadsdelar
- Nr 102** Narkotikaprisutvecklingen i Sverige 1988–2006
- Nr 103** Skolelevers drogvanor 2006
- Nr 104** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser vinterhalvåret 2006–2007
- Nr 105** Mönstrandens drogvanor 2006
- Nr 106** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser i Göteborg vinterhalvåret 2006–2007
- Nr 107** Drogutvecklingen i Sverige 2007
- Nr 108** Skolelevers drogvanor 2007
- Nr 109** Kokain – ett uppmärksammat problem
- Nr 110** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser sommarhalvåret 2007
- Nr 111** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser vinterhalvåret 2007–2008
- Nr 112** Narkotikaprisutvecklingen i Sverige 1988–2007
- Nr 113** Drogutvecklingen i Sverige 2008
- Nr 114** Skolelevers drogvanor 2008
- Nr 115** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser första halvåret 2008

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, har till uppgift att sprida information om alkohol, narkotika och andra droger till alla som arbetar inom drogområdet. Det gör vi genom att samla in och bearbeta fakta som vi sedan sprider via olika publikationer, kurser, konferenser och webbplatser samt via vårt bibliotek.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning
Box 70412, 107 25 Stockholm, Klara Norra Kyrkogata 34
Tel 08-412 46 00, Fax 08-10 46 41, www.can.se